

ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*

The Efficiency of School Administration related to the World Class Standard School
of secondary schools in the Northeastern region

วรพงษ์ เถาว์ชาติ**

นพดล เจนอักษร***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) ปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) ความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และ 3) ยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย 2) การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล และ 4) ยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 76 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู จำนวน 248 คน การพิจารณายืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้รูปแบบการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบสอบถามความคิดเห็น เก็บข้อมูลระหว่าง วันที่ 10 พฤศจิกายน 2556 - วันที่ 20 มกราคม 2557 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัย การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 5 ปัจจัย คือ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 3) ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 5) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์
2. การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีครบทั้ง 4 ปัจจัย คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการ และ 4)

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิทยานิพนธ์เรื่อง “ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาที่สัมพันธ์กับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

** นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่พันตรี ดร.นพดล เจนอักษร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์กันเป็นรูปแบบที่ การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวม เกิดจากการส่งผลของปัจจัยด้านประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษารวม 3 ปัจจัยตามลำดับดังนี้ 1) การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 2) ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ 3) ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม

3. ผลการยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าเป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสม ถูกต้อง เป็นไปได้ และครอบคลุม สอดคล้องกับกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของการวิจัย

คำสำคัญ (Keyword) ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา / โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this research were to determine : 1) the efficiency factors for administration of secondary schools in the northeastern region, 2) the relationship between efficiency factors for administration and world class standard school of secondary schools in the northeastern region, and 3) confirm the model of the relationship between efficiency factors for administration and world class standard school of secondary schools in the northeastern region. The research methodology consisted of 4 steps as follow : 1) set involved variables for the research 2) developed research instrument 3) data gathering and analysis and 4) confirmed the model. The samples used in this research were 76 secondary schools in the northeastern region. The respondents in each school were 1 school director, 1 assistant school director, 1 member of the basic education school committee, and 1 teacher, totally 248 persons. The research instruments were semi-structured interview form, questionnaires, and opinionnaire. Data was collected between November 10,2013-January 20,2014. The statistical used were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, exploratory factor analysis, confirmatory factor analysis, stepwise multiple regression analysis, content analysis, and the connoisseurship technique.

The research findings revealed that :

1. The efficiency factors for administration of secondary schools in the northeastern region included of 5 factors ; the personal development, the instructional system, management system focused on academic achievement, learning organization and administrator vision.

2. The factors for world class standard school of secondary schools in the northeastern region concluded of 4 factors; the school curriculum development, learning management, general management, and learners quality. Generally by the efficiency factors for administration and world class standard school of secondary schools in the northeastern region were significantly correlated as the model of

regression equation from 3 efficiency factors ; 1) the intruotional system 2) management system focused on academic achievment, and 3) the whole efficiency factors for administration of secondary schools in the northeastern region, effected to world class standard school of secondary schools in the northeastern region.

3. Confirm the model of the relationship between efficiency factors for administration and world class standard school of secondary schools in the northeastern region was used by the connoisseurship technique which was found appropriate, accurate, possible useful and accordance with the research conceptual frameworks.

บทนำ

สถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด ที่จะทำหน้าที่สร้างและพัฒนา “คน” ให้เป็น “มนุษย์” ที่มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นความคาดหวังของสังคมที่มีต่อสถานศึกษา จึงเป็นผลให้สถานศึกษาต้องมีกระบวนการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด และให้ได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ตามความสามารถที่จะจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นแบบอย่างในด้าน “คุณภาพ” แก่สถานศึกษาอื่นได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยและรูปแบบที่ใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยเน้นเป้าหมายหลักคือการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และหากนำปัจจัยและรูปแบบในการบริหารงานมาใช้จนประสบผลสำเร็จแล้วก็จะเรียกได้ว่าเป็นการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงการพัฒนาคูณภาพการศึกษา นอกจากนี้แล้วโรงเรียนมาตรฐานสากล (World class standard school) เป็นการพัฒนาโรงเรียนชั้นนำให้มีมาตรฐานเทียบเคียงสากลเป็นการต่อยอดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่เป็นมาตรฐานชาติ ตามที่โรงเรียนทุกแห่งจะต้องดำเนินการ เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาโดย สมศ. ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมุ่งเน้นให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล หลักสูตรและการสอนมุ่งสู่สากล บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ สามารถสร้างผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก ทันต่อสภาวะการณ์โลกปัจจุบัน

การกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ทำให้สถานศึกษาเกิดความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการความเหมาะสม ในบริบทของแต่ละสถานศึกษา ส่วนการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในโรงเรียนเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ พบว่ายังมีปัญหาไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคลากร และการบริหารงานวิชาการ ซึ่งยังไม่สนับสนุนให้การบริหารในโรงเรียนคล่องตัว อาจเกิดความเหลื่อมล้ำ เช่นปริมาณงานที่แตกต่างกัน หรือการมอบหมายงานก็ยังมีปัญหา ดังนั้นการที่จะเน้นความเป็นเอกภาพด้านนโยบายแต่หลากหลายการปฏิบัตินั้น ยังต้องมีการจัดโครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนใหม่ เพื่อให้เกิดความสมดุลและสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและแทนที่กันได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง ศึกษา ค้นหา องค์ความรู้ กลยุทธ์ และรูปแบบการบริหารแบบต่างๆ ที่เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ให้ครอบคลุมภารกิจทั้งด้านการจัดการเรียนรู้ และการบริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป และเมื่อพิจารณาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดแล้วพบว่า ในปัจจุบัน

สถานศึกษายังไม่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ได้อีกทั้งยังไม่สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกระบวนการบริหารงานของสถานศึกษา อันเกิดจากการปฏิรูปการศึกษาที่จะพยายามยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาให้สูงขึ้น ซึ่งผลการดำเนินงานในการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าวได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่งเป็นเพียงบางส่วนเท่านั้น สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความล่าช้าอยู่ซึ่งส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเมื่อเปรียบเทียบกับนานาชาติในด้านการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ และเนื่องจากโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งในระยะแรกดำเนินการในโรงเรียนมัธยมศึกษา 381 โรงเรียน ตลอดระยะที่ผ่านมาได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานซึ่งปรากฏผลอย่างรูปธรรม จากผลการดำเนินงานด้านหลักสูตรและการเทียบเคียงมาตรฐานสากล ปัญหาสำคัญที่พบในการจัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านหลักสูตรและการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาระงานสอนและงานพิเศษด้านต่างๆ มาก ทำให้ดำเนินการในการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับโรงเรียนมาตรฐานสากลได้ไม่ครบ 100% ดูแลนักเรียนไม่ทั่วถึง นักเรียนยังขาดทักษะการแสวงหาความรู้

จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษารวมทั้งการศึกษาวิจัยทิศทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการศึกษาไทยในอนาคต โดยกำหนดประเด็นสำคัญของระบบการศึกษาและการเรียนรู้ที่ต้องการปฏิรูปอย่างเร่งด่วนได้ 4 ประการ คือพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ ในการบริหารงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่รับผิดชอบจัดการระดับศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดโครงการในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขึ้นมาเพื่อสนองต่อต่อแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐบาล โดยรวมเป็นการยกระดับการพัฒนาการจัดการศึกษาของประเทศให้เท่าทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลงทั้งปวงในโลก จึงได้กำหนดเป็นโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World Class Standard School Project) ขึ้นมา และเป็นโครงการที่ถือว่าเป็นนวัตกรรมในการจัดการศึกษาที่สำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานคุณภาพเทียบเท่าสากล ผู้เรียนมีศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันทัดเทียมกับผู้เรียนของนานาประเทศได้ โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นโครงการที่มีเจตนารมณ์ในการพัฒนาโรงเรียนให้สามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ อันหมายถึงเป็นคนเก่ง คนดี เป็นคนที่สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณค่าและมีความสุขบนพื้นฐานของความเป็นไทย ภายใต้บริบทสังคมโลกใหม่ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพและความสามารถระดับสูงด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร เพื่อพึ่งพาตนเองและสมรรถนะในการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศต้องเป็นไปในทิศทางที่มีคุณค่าต่อตัวผู้เรียนต่อสังคมในทางสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศให้ดำรงอยู่ในสังคมโลกที่แข่งขันกันอย่างรุนแรง

สภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษายังไม่สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและคุณภาพการศึกษาที่กำหนด โดยเฉพาะการใช้ปัจจัยด้านต่างๆ ในการบริหารงานที่ส่งผลถึงความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเน้นคุณภาพของสถานศึกษาเป็นสำคัญ โดยที่เซอร์จิอวานนี (Sergiovanni) ได้ชี้ให้เห็นว่าสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและกุญแจสำคัญที่ไขไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่ดีมีประสิทธิภาพนั้น คือประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ส่วนบาสเก็ตและ

มิกลอส (Baskett and Miklos) ได้ให้ความเห็นว่าประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษามีผลต่อการสร้างคุณภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้ ออสตินและเรโนลด์ (Austin and Reynold) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารของสถานศึกษานั้นผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของสถานศึกษา จากแนวคิดของนักการศึกษาต่างกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าสถานศึกษาที่ประสบผลสำเร็จเป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐาน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยที่มีประสิทธิภาพนั้นมีความสำคัญยิ่งต่อรูปแบบการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษามีหน้าที่และภารกิจในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของประเทศ เช่น สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอนให้เยาวชนได้มีความรู้ และด้านการบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งควรประกอบด้วยปัจจัยใดบ้างมาเป็นแนวคิดในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาเพื่อที่จะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ โดยอาศัยหลักการแนวคิด และทฤษฎีเป็นแนวทางในการพัฒนาซึ่งต้องใช้ความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการมีทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ อีกทั้งการมีวิสัยทัศน์ของการบริหารหลักสูตรการสอนที่กว้างไกลและความเป็นผู้นำของผู้บริหารในการพัฒนาพร้อมทั้งบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทราบปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. เพื่อยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย เตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบตามระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัย โดยการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารวิชาการ ข้อมูลสารสนเทศ หนังสือวารสาร เว็บไซต์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานวิจัยต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยจัดทำโครงร่างการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดตัวแปรที่เกี่ยวข้องในการวิจัย ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่ต้องการศึกษา ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ตามคำแนะนำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposeive Sampling) นำข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง สรุปเป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล

ขั้นที่ 2 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย นำผลที่ได้จากขั้นที่ 1 มาพัฒนาแบบสอบถามและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence:IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่มากกว่า 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงแบบสอบถามหลังจากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกับที่ใช้ในการวิจัยและมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน นำผลที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ปรับปรุงแบบสอบถาม เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล นำแบบสอบถามจากขั้นที่ 2 ไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 76 โรงเรียน นำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบความถูกต้องและ วิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ วิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ขั้นที่ 4 ยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ ขั้นตอนนี้เป็นการนำปัจจัยและความสัมพันธ์ที่ได้จากขั้นที่ 3 ไปสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัย หลังจากนั้นจัดทำร่างรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขตามที่คณะกรรมการเสนอแนะ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 92 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล แบ่งได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร และรองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงด้านการบริหารสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 76 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล แบ่งได้ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหาร และรองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 9 คน ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มประชากร

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครู รวม 76 โรงเรียน ใช้การเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งประเภท (Stratified Sampling) แล้วสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและประชากร

กลุ่มที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญระดับสูงด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากกลุ่มประชากร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview)
2. แบบสอบถาม (questionnaires) โดยแบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา
ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ
3. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire)
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบความสัมพันธ์

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล จากนั้นนำตัวแปรที่ได้มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและปรับแก้ตามคำแนะนำ
2. แบบสอบถาม (questionnaires) ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 มีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 มาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างขอบเขตของแบบสอบถาม สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้าง และขอบเขตของเนื้อหา
 - 2.2 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางสถิติ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบด้วยเทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) ปรับปรุงแก้ไข สำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนเนื้อหาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
 - 2.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 1 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 คน และครู 1 คน
 - 2.4 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient)
3. แบบสอบถามความคิดเห็น (opinionnaire) ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 เพื่อยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง หรือทางไปรษณีย์
2. แจกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ บุคคลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยตรง หรือทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2
 - 2.1 ตรวจสอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
 - 2.2 ข้อมูลจากตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)
 - 2.3 ข้อมูลจากตอนที่ 2 ซึ่งเป็นความคิดเห็นปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา และนำข้อมูลจากตอนที่ 3 ซึ่งเป็นความคิดเห็นปัจจัยการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในรูปมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) มาตรวจนับคะแนนแต่ละข้อ หากการวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง ค่าเฉลี่ย (arithmetic mean) การวัดการกระจายของข้อมูล ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นรายข้อ และในภาพรวม และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามโดยนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)
 - 2.4 การวิเคราะห์ปัจจัยหลัก (Factor Analysis) โดยนำข้อมูลจากตอนที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis:EFA) และนำข้อมูลจากตอนที่ 3 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis :CFA) ด้วยวิธีสกัดปัจจัย (Principal Component Analysis:PCA) เพื่อให้ได้ตัวแปรที่สำคัญซึ่งถือเกณฑ์การเลือกตัวแปรที่เข้าอยู่ในปัจจัยตัวใดตัวหนึ่ง โดยพิจารณาจากค่าความแปรปรวนของตัวแปร (Eigen value) เท่ากับ 1 และถือเอาค่าน้ำหนักปัจจัย (Factor Loading) ของตัวแปรแต่ละตัวปัจจัยนั้นมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ที่บรรยายด้วยตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป ตามวิธีของไกเซอร์ (Kaiser)
 - 2.5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ซึ่งเป็นวิธีที่เลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยโดยใช้หลักเกณฑ์ของทั้งวิธี Backward Elimination และ Forward Selection รวมกัน ซึ่งจะได้รูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็น จากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 3 ใช้รูปแบบการอ้างอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (connoisseurship technique)

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ดังนั้นปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นพหุปัจจัยตามสมมุติฐานการวิจัย รายละเอียดดังนี้ ปัจจัยที่ 1 ชื่อการพัฒนาศักยภาพบุคลากร มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 26 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .505-.764 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 16.051 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 15.736 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 15.736 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ชื่อการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 21 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .531-.768 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 13.393 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 13.130 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 28.866 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ชื่อระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 20 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .525-.725 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 11.995 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 11.760 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 40.626 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ปัจจัยที่ 4 ชื่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 16 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .502-.639 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 9.826 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 9.633 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 50.259 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 และปัจจัยที่ 5 ชื่อผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 11 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .604-.751 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 8.862 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 8.688 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 58.947 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ยืนยันปัจจัยการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 4 ปัจจัย สรุปได้ว่าเป็นตัวแบบที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รายละเอียดดังนี้ ปัจจัยที่ 1 ชื่อด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 24 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .539-.745 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 14.030 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 13.235 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 13.235 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ปัจจัยที่ 2 ชื่อด้านการจัดการเรียนรู้ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 20 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจัยอยู่ระหว่าง .505-.604 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 10.778 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 10.168 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 13.235 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอันดับที่ 2 ปัจจัยที่ 3 ชื่อด้านการบริหาร

จัดการ มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 17 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจุบันอยู่ระหว่าง .513-.685 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 9.695 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 9.146 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 32.550 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 และปัจจัยที่ 4 ชื่อด้านคุณภาพผู้เรียน มีตัวแปรสำคัญบรรยายจำนวน 14 ตัวแปร ซึ่งมีค่าน้ำหนักตัวแปรในปัจจุบันอยู่ระหว่าง .518-.724 ค่าความแปรปรวนของตัวแปร (eigen values) เท่ากับ 8.368 ค่าร้อยละของความแปรปรวน (Percent of Variance) เท่ากับ 7.894 และ ค่าร้อยละความแปรปรวนสะสมของตัวแปร (Cumulative%of variance) เท่ากับ 40.444 เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4

2.2 ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ทางสถิติของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าตัวแปรต้นมี 3 ปัจจัย คือ 1) การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 2) ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 3) ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม และตัวแปรตาม มี 4 ปัจจัย คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านคุณภาพผู้เรียน เรียกว่า การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวมโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R) ในการทำนายการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล เท่ากับ .845 ค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square) เท่ากับ .714 หมายความว่า การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม สามารถทำนายการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ร้อยละ 71.40 ค่าประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .710 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error) เท่ากับร้อยละ 24.26 ในลักษณะนี้แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ได้ดังนี้ $W_{tot} = .417 + .364(F_2) + .231(F_3) + 1.457(F_{tot})$

3. การยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้ ไปเพิ่มความน่าเชื่อถือโดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ได้แสดงระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากกับรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ผู้วิจัยนำเสนอ

การอภิปรายผล

1. ปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 5 ปัจจัยคือ 1) การพัฒนาศักยภาพบุคลากร 2) การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 3) ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และ 5) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย แต่เมื่อเรียงลำดับความสำคัญที่มีผลต่อรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับดังนี้ คือลำดับที่ 1 การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ลำดับที่ 2 ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ลำดับที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 13.130 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสภาพของสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันกันสูงตามความเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และบริบทอื่นๆ ทำให้ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถเป็นผู้ที่มีความได้เปรียบและมีโอกาสมากกว่า ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกัน และเกิดความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาซึ่งสถานศึกษาเป็นองค์กรที่ต้องสนองความต้องการของสังคมและชุมชน ดังนั้นสถานศึกษาต้องปรับปรุงพัฒนาตนเองให้เป็นศูนย์กลางการบริการทางวิชาการของชุมชนต้องพัฒนาคุณภาพโดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบเพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น รวมถึงการบริหารจัดการทางด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพตรงตามวัตถุประสงค์ ความต้องการของสังคมและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร 4 ด้าน ซึ่งการบริหารงานวิชาการเป็นงานด้านที่ 1 ที่ต้องมีการกระจายอำนาจ และยังสอดคล้องกับสคริปเนอร์ (Scribner) ที่ได้ศึกษาคุณลักษณะของการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพพบว่า มี 4 องค์ประกอบ และมีองค์ประกอบหนึ่งที่พบคือ เน้นการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของแซมมอนด์ ฮิลแมน และมอร์ติมอร์ (Sammons, Hillman and Mortimore) มีองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสถานศึกษา คือการให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอน

1.2 ระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 11.760 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้น เนื่องจากการเป็นนิติบุคคลของสถานศึกษาที่ได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 งาน คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานแผนงาน และการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งในสถานศึกษาสามารถบริหารงานได้โดยชอบตามกฎหมาย โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการที่เป็นงานที่มีความสำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายเพื่อให้สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะทางด้านการบริหารจัดการงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา และความต้องการของชุมชน ดังนั้นเพื่อสร้างความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจของสังคมและชุมชน สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองด้วยระบบการประกันคุณภาพภายในและรับการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานจากการประเมินภายนอก และต้องประกาศให้สาธารณชนทราบ เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสเต็ดแมน (Stedman) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาและสรุป

ได้ว่าลักษณะที่แสดงถึงความสำเร็จ ซึ่งองค์ประกอบหนึ่งก็คือ หลักสูตรที่เน้นทางด้านงานวิชาการ และยังสอดคล้องกับเซอร์จิโอวานี (Sergiovanni) ที่ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพว่าควรมีองค์ประกอบหนึ่งคือมีแผนงานทางวิชาการที่ดี รวมทั้งสอดคล้องกับฮอยและมิสเกล (Hot and Miskel) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบหนึ่งคือการมุ่งผลสัมฤทธิ์ และยังสอดคล้องกับยุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสถานศึกษาของวอห์ท สเตทเทอร์ และมอห์แมน (Wohlsteter and Mohrman) ซึ่งมีอยู่ 7 ประการ โดยประการที่ 1 คือสถานศึกษาต้องกำหนดภารกิจ เป้าหมาย และวิธีดำเนินการภารกิจของสถานศึกษาให้ชัดเจน และลำดับที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ในภาพรวม ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.3 การพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 15.736 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการพัฒนาปรับปรุงบุคลากรของสถานศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ จะสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชาตามหลักสูตรที่สอนให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อการติดตามประเมินผลที่ชัดเจนและได้มาตรฐาน ซึ่งครูจะทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน ครูมีภาระหน้าที่อื่นหลายอย่างที่จะต้องกระทำเพื่อความก้าวหน้าของสถานศึกษา ครูจะต้องก้าวทันกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครูจำเป็นต้องมีการปรับตัวและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ รวมทั้งในเรื่องความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารและบุคลากร ซึ่งเป็นวิชาชีพที่ได้รับการยกย่องและยอมรับว่าเป็นวิชาชีพชั้นสูง สังคมมีความคาดหวังว่าผู้ที่เป็นครู ซึ่งหมายถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนด้วยจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง อีกทั้งมีความเชี่ยวชาญ และมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่ร่วมกัน เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมืออาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสแตดแมน (Stedman) ที่ได้แสดงถึงความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษา มีองค์ประกอบหนึ่งกล่าวว่าการใช้และพัฒนาครูอย่างมีประสิทธิภาพ ยังสอดคล้องกับเพียร์ซ (Pierce) ได้ศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพว่าการพัฒนาทรัพยากรบุคคลที่เน้นการสร้างครูที่ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม และสอดคล้องกับเซอร์จิโอวานี (Sergiovanni) ที่ได้สรุปลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพว่าจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแซมมอนด์ ฮิลแมน และมอติเมอร์ (Sammonds Hillman and Mortimore) ที่ได้ศึกษาวิจัยองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จของสถานศึกษา ประกอบด้วย 11 องค์ประกอบ และองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ

1.4 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 9.633 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่ผลักดันให้สถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาและต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการบริหารงาน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของตนเองให้เจริญก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จเป็นที่ชื่นชมของชุมชน โดยใช้กระบวนการคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อที่จะทำให้เกิดภาพรวมขององค์ความรู้เพื่อผลสำเร็จในการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel) ที่พบว่าสถานศึกษาเป็นองค์กรที่ให้บริการและผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของสถานศึกษาคือ การเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาจึง

ควรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มากกว่าองค์กรประเภทใดๆ และยังสอดคล้องกับอับเบน (Ubben) และคณะ ที่พบว่าสิ่งที่ท้าทายต่อความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็คือการพัฒนา ซึ่งต้องเป็นการพัฒนาทั้งในระดับตัวบุคคลและระดับองค์กรไม่ควรแยกออกจากกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแซมมอนด์ ฮิลแมน และมอติเมอร์ (Sammonds Hillman and Mortimore) ที่ได้ศึกษาวิจัยองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จของสถานศึกษา พบว่า 1. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาประกอบด้วย การพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาให้มีความรู้ และรับผิดชอบ เพื่อสร้างทีมงานในการพัฒนา 2. การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาและผู้ปกครอง

1.5 ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 8.688 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เพราะว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษาที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนที่ช่วยกันคิด และร่วมกันกำหนดแล้วจะเกิดเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งอาจจะมีคุณค่าทางด้านพันธสัญญาทางใจของบุคลากรทุกคนที่เกิดความมุ่งมั่นและสร้างพลังในการปฏิบัติงาน เพื่อที่จะก้าวไปให้ถึงหลักชัยที่ทุกคนได้ช่วยกันกำหนดไว้ ซึ่งมีทัศนะที่กว้างไกล และสามารถทำให้ผู้ร่วมงานยอมรับและยินดีร่วมปฏิบัติงาน อีกทั้งยังทำให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการบริหารงานอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแชปแมน (Chapman) พบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพนั้น ครู ผู้บริหารในสถานศึกษาจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น วางแผนร่วมกัน มีส่วนร่วมในการนำแนวคิดที่ได้นั้นไปสู่การปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำในด้านการเตรียมการ การวิเคราะห์ การแสวงหาข้อมูล การสร้างศรัทธาให้เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเซ็งเก (Senge) ที่กล่าวว่ากำหนดวิสัยทัศน์ไม่ใช่เรื่องเฉพาะของผู้บริหารอีกต่อไปแล้ว แต่จะต้องเป็นวิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision) ที่เกิดจากการกำหนดร่วมกันของสมาชิกในองค์กร แม้ว่าจะต้องใช้เวลามากก็ตาม อีกทั้งยังสอดคล้องกับกลิกแมน กอร์ดอนและโรส กอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross - Gordon) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานที่ปรับปรุงแล้วว่ามี 12 ประการ มีหนึ่งองค์ประกอบที่สำคัญคือการพัฒนาวิสัยทัศน์ร่วมกันและปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2.1 ยืนยันการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 ปัจจัย ซึ่งมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับดี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 1 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 13.235 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนมาตรฐานสากล โรงเรียนจะต้องใช้หลักการและแนวคิดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาทุกประการ คือให้ผู้เรียนได้เรียนกลุ่มสาระพื้นฐาน 8 กลุ่มสาระ เรียนสาระเพิ่มเติมและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังเช่นที่ได้ถือปฏิบัติอยู่ โดยโรงเรียนควรพิจารณาถึงความเหมาะสมสภาพความพร้อม และจุดเน้นของโรงเรียน การจัดให้มีการเรียนการสอนสาระที่เป็นสากล 4 สาระ ได้แก่ ทฤษฎีความรู้ (Theory of Knowledge:TOK) ความเรียงชั้นสูง (Extended-Essay) โลกศึกษา (Global Education) สำหรับกิจกรรมสร้างสรรค์ (CAS:Creativity,Action,Service) และเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ 2 อีกหนึ่งภาษา

สำหรับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งโรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตร โดยนำสาระสากลมาจัดลงในหลักสูตรสถานศึกษาทั้งในเชิงบูรณาการเป็นหน่วยการเรียนรู้ในสาระพื้นฐานทั้ง 8 สาระ หรือจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติม ทั้งนี้โรงเรียนควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของขอบข่ายสาระการเรียนรู้ของสาระสากลกับโครงสร้างของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2.1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 2 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 10.168 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลที่กำหนด สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากลจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกระบวนการ 5 ขั้นตอน หรือบันได 5 ขั้นของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ทั้งในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกระบวนการ 5 ขั้นตอน หรือบันได 5 ขั้น ของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่อง ได้แก่ 1) การตั้งประเด็นคำถาม/สมมุติฐาน 2) การสืบค้นความรู้จากแหล่งการเรียนรู้และสารสนเทศ 3) การสรุปองค์ความรู้ 4) การสื่อสารและการนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ 5) การบริการสังคมและจิตสาธารณะ กระบวนการดังกล่าวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และได้รับการพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพ บรรลุตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2.1.3 ด้านการบริหารจัดการ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 3 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 9.146 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าเป็นการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) 1) โรงเรียนบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ได้รับการรับรองจากองค์กรมาตรฐานสากลระดับโลก 2) โรงเรียนมีระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ 3) โรงเรียนนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของสถานศึกษา 4) โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารจัดการทั้งในประเทศและต่างประเทศ 5) โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านบุคลากรอย่างอิสระและคล่องตัว โดยสามารถกำหนดอัตรากำลัง สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง และพัฒนา 6) โรงเรียนสามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยสามารถบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพความคล่องตัวและความจำเป็น รวมถึงด้านคุณภาพบุคลากร คือคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียนสู่การเป็นมาตรฐานสากล ผู้บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นต้น และคุณภาพครู เช่น ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาการผ่านการประเมินระดับนานาชาติ ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2.1.4 ด้านคุณภาพผู้เรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอันดับที่ 4 ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของรูปแบบได้ร้อยละ 7.894 ของความแปรปรวนทั้งหมด ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมการนำองค์ความรู้ไปใช้บริการสังคม (Social Service Activity:ISS) เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงใน

เชิงลึกทั้งด้านพื้นฐานความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่มุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ ความเสมอภาค ความยุติธรรมในสังคม ความเข้าใจกันในระหว่างมนุษย์ มุ่งเน้นกระบวนการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ในตนเอง ร่วมกันศึกษาสภาพและการเปลี่ยนแปลงในระดับท้องถิ่นที่จะส่งผลกระทบต่อสังคมโลก โดยการวิเคราะห์ข้อค้นพบ ข้อสรุป ความคิดใหม่ องค์กรความรู้ใหม่ที่เป็นความจริงใกล้ตัวของผู้เรียน เลื่อนนำประเด็น/เรื่องราว ที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น กระตุ้นให้เชื่อมโยงเหตุการณ์ในระดับท้องถิ่นกับระดับโลกในภาพกว้าง และอภิปราย สนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ดังกล่าวโดยจัดเป็นกิจกรรม โครงการ หรือโครงการงาน ซึ่งคุณภาพผู้เรียน จะเน้นที่การนำความรู้ไปใช้ บริการสังคมคือ 1) นำความรู้ไปประยุกต์สร้างสรรค์ประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนจนกระทั่งถึงสังคมและโลก 2) เผยแพร่ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการลงมือปฏิบัติเพื่อประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนจนกระทั่งถึงสังคมและโลก ซึ่งทั้งหมดนี้มีความสอดคล้องกับหลักการ แนวคิด และทฤษฎีของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)

2.2 รูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ปัจจัย และปัจจัยการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4 ปัจจัย ซึ่งหากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าเป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นเรื่อง คุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล เป้าหมายปลายทางของทุกปัจจัยจะเป็นไปเพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ทั้งนี้เพราะว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเปลี่ยนแปลงไป และมีผลถึงความกดดันต่อสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรระบบเปิดได้ใช้กระบวนการบริหารงานที่ต้องปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นเพื่อความอยู่รอดของสถานศึกษาให้คงอยู่ได้ สถานศึกษาจึงต้องตระหนักถึงบริบทของสังคมที่ผู้เรียนได้สัมผัสอยู่ตลอดเวลา เพื่อพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับเป้าหมาย และความต้องการของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งส่งผลถึงความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้รูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นรูปแบบที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล ของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

3. ยืนยันรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ/ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ มีความเป็นประโยชน์และความถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกับทฤษฎี แนวคิดตามกรอบการวิจัย โดยทุกท่านมีความเห็นว่าแต่ละปัจจัยมีความเหมาะสมมากเพราะเป็นปัจจัยที่ครอบคลุมงานต่างๆ ภายในสถานศึกษาและสามารถต่อยอดไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ดังนั้นรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเป็นไปได้มาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

1.1 หน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยตรง ควรนำรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปศึกษารายละเอียดของแต่ละปัจจัย และพิจารณาประกอบการตัดสินใจเลือกรูปแบบในการบริหารงาน เพื่อให้สถานศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงและพัฒนาได้จริง โดยเน้นแนวคิดในเรื่องกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และระบบการบริหารงานวิชาการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

1.2 รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการดำเนินตามนโยบายด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล ทั้งในส่วนที่เป็นการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษา เช่น ห้องเรียน ห้องสมุด หอพักนักเรียนแลกเปลี่ยนประเทศ รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติการ

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาโดยจัดลำดับความสำคัญของแต่ละปัจจัยที่เหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา และคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาล พร้อมทั้งการสร้างขวัญและกำลังใจ ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการติดตามประเมินผลในการนำไปใช้เป็นระยะๆ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล ให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

2.2 ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านงบประมาณเพื่อรองรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพิ่มขึ้นจากงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรปกติ

2.3 ควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านอาคารสถานที่เพื่อรองรับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล ประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมในเรื่องห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยมีห้องสมุดที่มีทรัพยากรสำหรับการศึกษาค้นคว้าทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงทดลองใช้รูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากรูปแบบ และความถูกต้องเหมาะสมของแต่ละปัจจัย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเทียบเท่ามาตรฐานสากล เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาต่อไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์ของประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษากับการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้ในภาพรวมหรือแต่ละปัจจัยที่ส่งผลการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่มัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ :

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.),2553.

กระทรวงศึกษาธิการ. **มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล** . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2554.

สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **แนวทางการจัดการ**

เรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล (ฉบับปรับปรุง) World-Class Standard School

Introduction Guidelines (Revise Edition) กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง

ประเทศไทย จำกัด, 2555.

ธีระ รุญเจริญ. **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ :

สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด,2550.

ภาษาต่างประเทศ

Lee J. Cronbach. **Essentials of Psychology Testing** New York:Harper&Row Publishers, 1974.

Kaiser Quoted in Barbara G. Tabachnik and Linda S.Fidell. **Using Multivariate Statistics** New York : Harper & Row, 1983.